

Exil hederskultur

- ett narrativ

Petra Mårtensson

Abstract

Drawing on a broad theoretical framework that includes theories about globalisation and honourculture, this thesis aim is to demonstrate that globalisation and honourculture, constitute a conceptual network, i.e a structural relational matrix in which concepts are embedded. Being part of conceptual network, these concepts are related to each other ontologically. The idea of conceptual network, and the thesis as a whole, draw upon what has been called “relational perspective”

This study aims to show the impact of globalisation on honourculture. The progress of the mix of globalisation and honourculture shows that a new honuorculture has been developed and it is called exile honourculture. The study also shows the importance of narrative in the construction of discursive boundaries. Boundaries create and establish ‘us’ and excluding ‘others’. Boundaries are also related to power.

Nyckelord: globalisering, relationell sociologi, narrativ, hederskultur, exil hederskultur

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Syfte och frågeställning	5
1.2	Studiens disposition	6
1.3	Material och metodologiska utgångspunkter	7
2	Relationell Sociologi	8
2.1.1	Begreppsligt nätverk	9
2.1.2	Narrativ	10
3	Globalisering	12
3.1.1	Globaliseringsbegreppet	12
3.1.2	Ett globalt narrativ	12
3.1.3	Giddens globaliseringsteori	14
3.1.4	Globalisering och risker	16
3.1.5	Globalisering och tradition	16
3.1.6	Globalisering och familj	18
	Globalisering och hederskultur	18
3.1.7	Ett begreppsligt nätverk	20
4	Hederskultur	21
4.1.1	Kulturbegreppet	21
4.1.2	Mångkulturalismen i en global tidsålder	22
4.1.3	Kulturella individuella rättigheter eller grupprättigheter ?	23
4.1.4	Heder	24
4.1.5	Hedersmord	25
5	Hederskultur som narrativ	27
5.1.1	Hederskulturnarrativ och gränser/stereotyper	28
5.1.2	Hederskulturnarrativ och makt	30
	Sammanfattning	31
6	Slutsats	32

1 Inledning

Under senare år har betydelsen av "place" minskat och innebörden av "space" fått en mer inflytelserik roll i globaliseringsprocessen (Newman, 2002). Med detta menas att de fysiska territorierna såsom geografiska gränser är viktiga vid tex religionskonflikter och i klansamhälle men är inte det mest primära när man talar om tex ras och kultur klassgränsöverskridande utan detta handlar i större utsträckning om människors mentala gränser och livsutrymme. Människor som har växt upp i andra kulturer än man själv och vars tänkande har formats på annat vis är dock sällan obegripliga, och det tillhör samtiden att vi måste lära oss att förstå fler sociala normsystem.

Att våra mentala gränser begränsar oss är ett faktum, men om vi identifierar dessa gränser inom t.ex. kulturen så kan de användas på ett konstruktivt sätt och på så vis istället ses som möjligheter, vilket jag ämnar lyfta fram i denna uppsats. För att nå en förändring måste de marginaliserade grupperna uppmärksammas, då detta syftar till att öka medvetenheten om den dominerande gruppens roll.

Min uppsats kommer att belysa narrativet globalisering och hederskultur. Uppsatsen kommer att fokusera på den muslimska hederskulturkontexten, men det är viktigt att understryka att denna kultur existerar överallt.

I t.ex. Sverige är begreppet hedersmord relativt nytt, när Pela dödades (1999) var det praktiskt taget okänt (Swanberg, 2002, s10). Hedersrelaterade brott handlar inte alltid om mord, de rymmer även under åtalsrubriker som till exempel olaga tvång, olaga hot, misshandel, frihetsberövande eller vanlig simpel kvinnodiskriminering. Fostrande åtgärder gentemot kvinnor, barn och söner, handlingar som anses som normala och accepterade i en del länder, kan mycket väl vara straffbara i andra.

Därmed inte sagt att hedersrelaterat våld och förtryck är en ny förekomst inom den svenska traditionen. Hederstänkandet går långt tillbaka inom den svenska historien. Det fanns en tid då kvinnor var tvungna att gifta sig vid graviditet för att behålla hedern och det finns en uppmärksam debatt om hedersrelaterat våld mot homosexuella i nutiden.

Det viktiga är inte att studera vilken kontinent eller religion hederskulturen härstammar från då man istället kan konstatera att den finns på alla kontinenter och inom olika religioner.

Det handlar snarare om att undersöka relationen mellan hederskultur, identitet, traditionalitet, modernitet, globalisering. Eftersom att tiden ger rummet mening och rummet ger tiden mening. Och historieskrivningen är fundamental för identitetsskrivningen därför att uppfattningen om historien påverkar uppfattningen av nuet och framtiden.

Eftersom hederskulturen och globaliseringen ses som ett narrativ i denna uppsats så har det en föränderlig karaktär. På så sätt att de globala influenserna har påverkat och påverkar den traditionella hederskulturen, vilket gör att den får svårt att bibehålla dess specifika särdragen. Denna moderniserade hederskultur som uppstått benämns i uppsatsen som exil hederskultur.

Att inte knyta denna diskussion till en specifik stat är möjligt då detta kan ses som ett globalt fenomen.

Ordet kulturkrock räcker inte för att beskriva mötet mellan frigjorda jämställdhetsideal och traditionella kyskhetskrav. Utan det krävs en mer djupgående analys, när det gäller att överbrygga dessa komplicerade traditionsskillnader.

1.1 Syfte och frågeställning

Jag kommer att studera relationen mellan det fysiska och mentala rummet ur ett tidsperspektiv. Koncepten som utgör det begreppsliga nätverket för arbetet är därför tid och rum, hederskultur, globalisering. Politiska rum kan definieras på olika sätt antingen genom geografiska gränser där individer befinner sig utanför eller innanför eller genom relationer (Newman, Paasi). I min uppsats kommer epistemologin vara relationell vilket gör att aktörer och strukturer inte kommer att vara viktiga utan rummet kommer att betraktas utifrån tillfälliga stabiliseringarna dvs. historiska narrativ (Somers, Emirbayer).

Ambitionen i denna studie är att försöka visa att en ökad globalisering medför en förändring inom den traditionella hederskulturen. För att illustrera denna relation kommer jag att studera narrativet, globalisering relaterat till hederskultur inom det begreppsliga nätverket. Min frågeställning är:

Hur ser relationen ut mellan globalisering och hederskultur?

Denna studie är intressant därför att den fokuserar på vad som händer i relationer under en process det vill säga vid en socialkonstruktion och dekonstruktion av ett narrativ. Studien pekar på ett angeläget problem nämligen att uppmärksamma marginaliserande processer och vad som sker vid individers medvetande förändring inom hederskulturen.

1.2 Studiens disposition

Denna uppsats består av sex kapitel. I inledningen presenteras syftet med uppsatsen, frågeställningen som jag har tänkt att besvara, samt material och metodologiska utgångspunkter. Kärnan i uppsatsen kommer att vara relationen mellan globaliseringen och hederskulturen. Jag anser att genom att studera koncepten så kan jag visa dess inneboende drag och problematisera dem samt narrativets föränderliga karaktär. Därför menar jag att ett relationellt perspektiv tjänar syftet väl.

I kapitel *två* diskuteras detta perspektiv och dess två genre, substantionalistisk och relationellt. Jag redogör för fördelarna med ett relationellt synsätt och diskuterar därefter begreppsligt nätverk. Slutligen presenterar jag begreppet narrativ. Jag kommer att analysera och tolka narrativ utifrån en relationell ståndpunkt.

I det *tredje* kapitlet analyserar jag de inneboende relationerna i det globala narrativet samt begreppets ontologiska beroendeförhållande. Jag återknyter i kapitlet till begreppet narrativ. Eftersom globala diskurser skapar och återskapar en exkluderande föreställning om globalisering som kan förstås i termer av globalt narrativ. Kampen om etablering av narrativ kan förverkliga tanken om hegemoni där konsensus härskar. Analysen består till viss del av Anthony Giddens teori och empiriska delar, vars röda tråd är hederskulturen.

I det *fjärde* kapitlet gör jag en djupare analys av kultur och heder och hur denna har bidragit till att skapa mannen och kvinnans självbild.

I det femte kapitlet introduceras hederskultur som narrativ samt begreppen gränser/ stereotyper och makt.

Som jag tidigare nämnt ser jag narrativ som dynamiska och föränderliga processer. I narrativet om hederskulturen har jag noterat att en ombildning äger rum mot en modernare hederskultur, exil hederskultur.

Gränsdragningprocesser är väsentliga för att se vem som ska inkluderas och exkluderas i hederskulturen. Och ett sätt att identifiera den ”andra”. Genom gränsdragning bildas stereotyper eller tvärtom, därför kommer även detta att diskuteras. Gränsdragning genomsyras också av makt. En grupps eller individs makt bygger på exkluderande idéer.

Kapitel *sex* är det avslutande kapitlet där slutsatserna presenteras som svar på min frågeställning. Jag diskuterar även förslag till vidare forskning. Jag menar att det skulle vara intressant att studera männens föränderliga roll inom narrativet hederskultur och globalisering samt att vidareutveckla begreppet exil hederskultur.

Comment: bättre formulering

1.3 Material och metodologiska utgångspunkter

I studiet av hederskulturen som narrativ och dess relation till globalisering, tid och rum har jag valt att använda sekundära källor. Intervjuer kunde ha utförts, men brist på tid och resurser har gjort att jag har fokuserat på böcker, internet och artiklar. Böckerna skrivna av Norma Khouri, Soud och Lena Katarina Swanberg (Pelas lillasyster) är självbiografiska och bör därför ses utifrån det perspektivet.

I detta arbete ingår studier med olika vetenskapsteoretiska baser. Anledningen till detta har varit att försöka få så stor spridning och nyanserad bild av materialet som möjligt. Nackdelen med ett tvärvetenskapligt angreppssätt kan vara att de vetenskapliga grunderna ibland är svårförenliga. Ett tvärvetenskapligt angreppssätt kan dock berika forskning (jmf Lundquist, 1993). Jag delar även uppfattningen med Lundquist att "värdena alltid är närvarande i forskningsprocessen" (ibid, 1993, s.85). Och menar därmed att ett objektivet vetenskapsideal är onåbart.

Jag delar en del forskares åsikt att forskningsresultatet inte bör skiljas från forskningsprocessen eller från forskaren (Somers, Emirbayer).

2 Relationell Sociologi

Det är inte stor skillnad epistemologiskt mellan poststrukturalismen och Relationell historisk sociologi däremot ontologiskt sätt skiljer de sig åt. Poststrukturalisterna menar att allting är konstruktioner och att det inte finns någon verklighet. Enligt poststrukturalisterna grundar sig vårt tankesätt på metafysik. Med metafysik menar de den bild av verklighet som vi beskriver och de uppfattningar som verkar har motsvarighet utanför språket. Denna "verklighet" är en fiktion som vi med hjälp av språket konstruerar enligt dem. Poststrukturalisterna har fått kritik för att deras utgångspunkter är så rörliga och flytande och att dessa inte kan användas i verkligheten. Samt att den metafysik poststrukturalismen försöker bekämpa även uppkommer i deras begreppsapparat.

Jag instämmer i denna kritik och menar precis som Margaret Somers att begreppsliga enheter ska förstås inom ramarna för ett begreppsligt nätverk (1995a; 1995b). Och att vi är inbäddade i metanarrativen och att det är en politiserad epistemologisk logik som rangordnar begreppen hierarkiskt (Somers, 1994, s.619). Vissa begrepp får därmed mer makt än andra i enlighet med dess plats i nätverket (ibid, 1995b, s.240). Detta är i sin tur relaterat till hur vi uppfattar verkligheten, det vill säga det finns inbyggda maktrelationer som påverkar våra analyser d v s att vi är inbäddade i metanarrativen. Detta är också anledningen till att jag inte tänker analysera utifrån ett dikotomiskt förhållande då jag anser att det synsättet osynliggör komplexiteten av maktens flerdimensionella karaktär. Det skulle då bara vara möjligt att analysera makt utifrån en dimension, vilket man kan komma ifrån genom att använda ett relationellt perspektiv.

Relationell historisk sociologi utgår ifrån att verkligheten har en kausal inverkan på vårt beteende. Relationell historisk sociologi skapar begreppsliga nätverk vars beståndsdelar är ontologiskt beroende av varandra. Vilket innebär att de inte kan definieras som ensamma ontologiska enheter utan ett begrepps förståelse förstås genom dess relation till de andra koncepten som också är en del i nätet. Begreppen omskapas i en ständig process.

Att begreppen står i relation till varandra och är inbäddade i strukturer såväl politiska som kulturella har fått större uppmärksamhet av de samhällsvetenskapliga forskarna inom akademien. Inom relationell sociologi finns det en distinktion mellan substantialistiskt eller relationellt synsätt, enligt Emirbayer (1997, s.282). Det första alternativet innebär att enheter som ting är de primära analysobjekten i forskningsprocessen. Enligt substantialismen utgår analysen från enheterna och analysen av de dynamiska processerna i vilka enheterna är inbäddade i är därför av sekundär betydelse (ibid. 1997, s.282).

Detta perspektiv postulerar existensen av förutbestämda sociala aktörer/enheter. Vilket innebär att enheterna måste teoretiseras som ontologiskt skilda från de sociala relationerna i vilka de är inbäddade i (Jackson- Nexon, 1999, s.294-99). Det naturliga tillståndet är oföränderligt och tingen förekommer innan processerna då det handlar om en statisk ontologi i motsats till den relationella ontologin.

Enheterna förändras inte utan det som förändras är dess variabla kännetecken eller sekundära särdrag (Jackson- Nexon, 1999, s.293). Här uppstår en motsägelse om man ämnar analysera en förändring eftersom en förändring i en enhets primära särdrag gör det till en annan enhet, enligt de substansialistiska perspektivet (ibid. 1999, s.294-99).

I kontrast till den substansialistiska står den relationalistiska metoden. Den senare ser den sociala verkligheten som sammansatt av dynamiska och utvecklande relationer. En klassificering av en aktör åtskild från det relationella analytiska är inte ontologiskt begripligt eller meningsfullt (Emirbayer, 1997, s.288). Jag instämmer med Emirbayer om att ett relationellt perspektiv är mest fruktbart, då en förändring ska analyseras. Han menar att begrepp och ting inte ska uppfattas som oberoende enheter som existerar innan alla relationer. Utan de får snarare sin betydelse från sin föränderliga roll i processen och kan endast observeras utifrån relationer och inte som isolerade företeelser (ibid, 1997, s.286). Somers förklarar, hur begrepp fungerar och inte varför de agerar som de gör (Somers, 1995a, s.115). Hon menar att om man går tillbaka historiskt för att ta reda på innebörden av ett begrepp så innebär det att de analytiska verktygen inte är förgivettagna. Somers anser också att begrepp bör ses som relationella, kulturella och historiska begrepp, snarare än naturliga objekt. Begreppen måste därför förstås invävda i symboliska och historiska strukturer och tilldelas betydelse beroende på dess ställning i strukturerna (ibid, 1995a, s. 134-136).

2.1.1 Begreppsligt nätverk

Begreppen bör inte tolkas som fristående delar utan som invävda i en relationell helhet. Detta eftersom de utgör relationella identiteter i strukturer och idéhelheter som är ontologiskt sammankopplade (Somers, 1995a, s.135-136). Begreppen kan endast tolkas utifrån dess placering i relation till andra begrepp inom nätverket. Det relationella synsättet fokuserar primärt på relationen mellan begreppen och ser denna som föränderlig till skillnad från det substansialistiska som ser begreppen som konstanta.

Jag kommer att belysa relationen mellan globalisering och hederskultur i denna uppsats. För att möjliggöra detta bör jag omskapa enskilda begrepp till en relationell matris där begreppen är inbäddade (Somers 1995b, s.235). Mitt begreppsliga nätverk består av: globalisering, hederskultur. Jag vill belysa den inre relationen inom hederskultur för att lyfta fram paradoxen mellan globalisering och glocalisering som uppstår när hederskulturen möter globaliseringens förändrade levnadsmönster.

En av svårigheterna med den relationella metoden är att avgränsa det begreppsliga nätverket.

Narrativet hederskultur valdes eftersom, jag anser det historiskt intressant och det är möjligt att identifiera vilka individer som bär med sig hederstänkandet och dess unika drag. Hederskulturnarrativet bidrar till att vidmakthålla exkluderande gränssdragnings- och maktprocesser och har dessutom en intressant dimension av globalisering och glocaliseringsproblematik.

2.1.2 Narrativ

Schöpflins talar om myter som narrativ (Schöpflin, s.19) till skillnad från Somers som menar att narrativ är konstellationer av relationer under ständig utveckling vilka är inbäddade i tid och rum (Somers, 1994, s.616). Narrativ ska inte förstås som statiska utan som relationella. Andra forskare som Emirbayer, Weber och Tilly diskuterar också relationen i tiden och rummet (Tilly, 2002, Emirbayer, 1997 Weber, 2005). Trots detta så presenterar ingen av forskarna någon förklaring till hur ett narrativ förändras. Narrativ är historiska konstruktioner som skiftar över tid och rum och det är därför inte möjligt att applicera dessa på andra fall i en annan tid och i ett annat rum. Patterson och Monroe anser att narrativ är hur människor skapar fakta i sin värld och ger mening åt verkligheten på både mikro och makronivå (Patterson, Monroe, 1998, s.215, 316). Detta innebär att narrativet påverkar hur individer uppfattar sig själv i relation till andra som ett slags konstituerande av en social identitet. Somers menar att en social förändring äger rum när relationer förändras inom en social kontext (Somers,1994, s.627).

De flesta forskare ser begreppet narrativ som en enhet till skillnad från Somers som gör en systematisk uppdelning. Hon delar in narrativ i fyra dimensioner: ontologiska, offentliga, begreppsliga och metanarrativ. Det ontologiska är socialt och interaktivt samt definierar vem vi är. Medan det offentliga talar om vår samhälleliga eller kulturella anknytning till exempelvis en hederskultur. Historiens verkan förklaras genom metanarrativet eftersom Somers menar att vi är inbäddade i dessa. Det begreppsliga narrativet består av begrepp och rekonstrueras över tid och rum av forskare för att de ska kunna undersöka den sociala kontexten (ibid. 1994, s.617 ff).

Inom narrativet bildas relationer mellan de enskilda enheterna som enligt Somers kallas *emplotment* (ibid, 1994, s.616). Dessa *emplotment* visar varför ett narrativ har den utveckling som det har. Kampen över vad som kommer att ingå i narrativet är en fråga om makt.

För att få en förståelse av ett narrativ så kan man likna det vid Bar-Tals samhällsföreställningar. Han pekar på att traditionella mönster uppkommer genom de gemensamma föreställningarna som skapar en gemensam social identitet (Bar-Tal s.1).

Precis som Bar-Tal skriver så skapas en känsla av riktighet om majoriteten i en grupp har samma uppfattning, vilket påverkar andra medlemmar i gruppen till att inordna sig i denna. Om däremot en avvikande uppfattning utövas så kan det sättas press på den avvikande för att motverka detta, enligt Bar-Tal (Bar-Tal s.101). Han anser att kulturella stereotyper kan skapa kraftiga motsättningar mellan grupper. Dessa stereotyper är viktiga för de gemensamma föreställningarna som upprätthåller gruppen. Då stereotyper kan verka som normer och bibehålls genom språket, mediernas fokus och ständiga upprepningar (Bar-Tal s.34). Denna inmatning av vinklad fakta bidrar också till att ge samhällsmedlemmarna en känsla av att något kan uppfattas som ett naturligt tillstånd.

3 Globalisering

I föregående kapitel diskuterade jag relationell sociologi och begreppsligt nätverk samt narrativ ur ett relationalistiskt perspektiv. Jag kommer nu att gå vidare och diskutera mitt begreppsliga nätverk mer ingående.

Globaliserings diskurser konstruerar och rekonstruerar idén om globalisering och kultur som leder till exkludering av grupper vilket därför till en viss del kan förstås genom narrativ. Relationen mellan globalisering och hederskultur analyseras längre fram. Hederskulturen återskapas ständigt och vidmakthålls i vår globala tidsålder genom tradition. Den upprätthålls genom ett systematiskt återkommande kollektivt system som är uppbyggt kring tradition, symboler samt naturalisering av tillståndet, vilket gör att det uppfattas som naturligt. Detta förhållningssätt skapar en gruppidentitet och en känsla av gemenskap hos individerna inom hederskulturen. Jag kommer att visa förändringar som har påverkat maktstrukturen inom narrativet, hederskultur i relation till globalisering. Jag kommer också att lyfta fram diskriminerande och marginaliserande aspekter inom narrativet.

3.1.1 Globaliseringsbegreppet

Innan jag diskuterar Giddens teori anser jag det behövt att definiera vad som menas med begreppet globalisering i denna uppsats.

Ordet global betyder ”på flera platser samtidigt dvs translokal” enligt Beck(Beck, 1998, s.69). En del uppfattar globaliseringen som en centraliseringsprocess men förbiser att samma dynamik också leder till decentralisering (ibid, 1998, s.75).

Manuel Castell ansåg i sin omfattande studie (1996-98) ”*The information Age: Economy, Society and Culture*” att globalisering är när det lokala och globala blir mer beroende av varandra.

3.1.2 Ett globalt narrativ

Jag menar att globaliseringen är en social konstruktion, ett narrativ, som inte har något med naturlighet att göra.

Andra som har diskuterat globalisering är Anthony Giddens (1990), Rosenau (1990). Gemensamt för deras synsätt är att de utgår från makrodimensionen, där de vill beskriva och förklara globalisering som en process där ekonomiska och sociala skeenden åstadkommer en integration över nationsgränserna.

Detta påverkar i sin tur de kulturella förhållandena, som tenderar att bli allt mer lika varandra över världen och inte minst försöken att få de att överensstämma med västerländska normer (Tariq Ramadan:2004).

Tariq Ramadan anser att europeisk islam skall tolkas utifrån de förutsättningar, idéer och traditioner som finns från upplysningstiden i Europa och framåt, dvs individuell frihet, mänskliga rättigheter, jämlikhet och broderskap. Han anser att tankarna är förenliga med islam som religion och islamismen. Han pläderar för kvinnors politiska- och mänskliga rättigheter men anser samtidigt att det ska finnas en intern debatt i den muslimska världen som inte lämnar islams källor och språk. Han ser faran i att religionen lämnar sin samhällsrelevans om inte de värden som människor strävar efter kan uttryckas i religiösa termer och med åberopande av religionens auktoritativa källor. Detta menar han hör till den religiösa traditionens nödvändiga strategi för överlevnad. Om den inte upplevs som relevant och tillämpbar i det samhälle man lever i, och vill vara delaktig i och som relevant för det som man upplever som positiva värden, så marginaliseras den religiösa traditionen (Ramadan, 2004 ff.)

Kulturrasismen förenklar tex social processer till enkla , deterministiska antagande om ickevästerländska kulturer och målar upp västerländsk kultur som överlägsen (Wren, 2001, 143). Vilket medför en avgränsning gentemot andra politiska och kulturella värden och gemenskaper.

Genom denna västerisering och försök till utjämning av samhällsförhållande skapas en konstruktion . Vilket gör att ur en global synvinkel kan världen uppfattas som mer homogen. När världen egentligen består av pluralism. Detta kan tyda på selektivitet hos en del forskare, i deras identitetsbyggande i en global värld. Ett problem i globaliseringsprocessen kan vara att denna typ av identitetsbyggande normaliseras och tolkas av dessa forskare som om den västerländska identiteten är överlägsen andra. Och därigenom skapas ett exkluderande narrativ gentemot andra identiteter såsom t.ex. muslimer, katoliker. Narrativet bidrar därigenom till gränsdragning mellan olika identiteter i en global värld. Vilket gör att vi bör förhålla oss kritiska till denna gränsdragningsprocess eftersom en naturalisering av ett narrativ får konsekvens för vad som uppfattas som naturligt och normalt.

På vilket sätt narrativet konstrueras har även betydelse för maktrelationerna. Enligt t.ex. Marx slår globaliseringen olika mot olika individer och grupper inom ett och samma samhälle. De mest välbärgade inom ett samhälle är oftast de som kan dra mest nytta av globaliseringen på grund av de ökade rörelsemöjligheterna. I motsats till de mer marginaliserade individerna och grupperna som blir mer avskärmade i sin ursprungliga omgivning.

Inte alla forskare är överens om att globalisering skulle medföra enhetlighet med avseende på kultur utan snarare tvärtom. Robertson, Appadurai och många andra som argumenterar i traditionen från cultural theory menar att de bestämt tar avstånd från den utbredda föreställningen om McDonaldisering av världen och att den kulturella globaliseringen inte innebär att världen blir mer kulturellt homogen.

Även mellan forskarna uppstår en slags maktrelation, vilket får betydelse för hur vi upplever narrativet globalisering.

Jag menar att ett visst inflytande har den västerländska synen haft på globaliseringen och vad som ska ingå i narrativet globalisering. Den forskarsynen som är mest dominerande inom diskursen kommer att forma narrativet globalisering och kan därigenom ge en hegemonisk effekt till detta. För att åskådliggöra denna problematik så har jag valt att citera islamologen Jan Hjärpe:

”Under förutsättningen att det svenska samhället kan behålla och utveckla sin karaktär av ett välfärdssamhälle, där individen erbjuds trygghet och reella valmöjligheter, fortsätter den utveckling

som gör religionsutövning och tro till ett personligt val, med inriktning på existentiell tillfredsställelse (mening) och personlig och kollektiv upplevelse, men inte som legitimering av patriarkala och tribala strukturer innebärande tvång och våld mot individer”.(Hjärpe, 19/2000)

Problemet här är att Hjärpes definition utgår från ett västerländskt tänkande, vilket innebär att det som han anser vara tvång mycket väl kan uppfattas som något annat i en annan kultur eftersom det där upplevs som kulturellt betingat. Forskningsresultaten visar att tex hedersmord är ett uttryck för normer och socialisation i den sexuella ordningen som finns i det muslimska samhället (Sharsten, 2004, s.1). Vilket visar på olikheter i det västerländska respektive det muslimska normsystemen och traditionerna. Somers menar att narrativ även betyder selektering av det som ska ingå och det som ska utelämnas i historien (Somers,1994, s.617).Det är alltså här i svårigheten med att skapa ett narrativ ligger. Hur ska man bestämma vilka värde som ska vara mest dominerande inom ett narrativ dvs var går gränsen för vad som ska uppfattas som kulturella normer i den globala världen?

Denna diskussion kommer inte att utvecklas ytterligare på grund av tidsbrist, men det skulle vara en intressant uppsatside att se vad som bestämmer den hierarkiska ordningen inom ett narrativ, för detta teoretiseras inte i litteraturen utan författarna menar att det visar sig i de empiriska studierna. Eftersom jag liksom Somers (Somers, 1995a) anser att maktförhållande alltid är närvarande vid skapandet av narrativ skulle det vara intressant att undersöka hur dessa formas .

3.1.3 Giddens globaliseringsteori

Anthony Giddens diskuterar i sin teori riskerna med globalisering i såväl det vardagliga livet som på en internationell nivå. Globaliseringen består av många komplexa processer (Giddens.1999, s.12) som opererar på ett motstridigt sätt. Å ena sidan förändras maktförhållandena där makt och inflytande flyttas från de lokala samhällena/nationerna till en global arena. Och å andra sidan trycker globaliseringen på nedåt och ökar trycket på lokal autonomi. Fundamentalt är att globaliseringen endast en del av ”västeriseringen”.

Eran som vi lever i är utmärkande på så sätt att den präglas av många olika perioder av historiska transitioner (ibid.1999, s.1). Dessutom är dessa förändringar inte begränsade till ett område på jorden utan det sträcker sig över allt.

Giddens talar om en "runaway world" och anser att vi håller på att tappa snarare än inneha kontrollen vilket tidigare filosofer förutspått (Weber, Marx, Orwell). Många av de influenser som skulle förenkla vår tillvaro och göra den mer förutsägbar, inbegripet teknologi och forskning, har också haft motsatt effekt. Den globala klimatförändringen är t.ex. ett resultat av våra uppfinningar, med det menar att risk är nära kopplat med innovation (ibid.1999, s.3). Vi står inför risker som ingen tidigare i historien har behövt konfrontera – av vilka den globala klimatförändringen bara är en.

Många av de nya riskerna och osäkerheten påverkar oss oavsett var vi bor eller hur eftersatta socialt vi än är eftersom vi är sammanbundna globalt. Riskerna kan vara positiva eller negativa men utan dessa hade inte utvecklingen drivits fram. Giddens talar om en sammanpressning av tid och rum som medför osäkerhet och kan ge upphov till att människan känner sig liten. Den påverkar det vardagliga livet såsom äktenskapet, sexualiteten och familjen lika mycket som det universella.

Kvinnorna kämpar för en större autonomi och slår sig in på arbetsmarknaden i större utsträckning än förr runt om i världen Detta medför påfrestningar för de traditionella livsstilarna och kulturen i de flesta delar av världen. Den traditionella familjen är hotad och under förändring (ibid. 1999, s.4). Andra traditioner som t.ex. är sammankopplade med religion står också inför stora transformationer.

Då det är en ständig kamp mellan modernt och traditionellt kommer sammandrabbningar under denna eran främst stå mellan fundamentalister och kosmopoliter. Kosmopoliter är positiva till denna förändring medan fundamentalister ser faror i det. Detta resonemang kommer att utvecklas ytterligare under avsnittet globalisering och tradition.

Ett av de största problemen med globaliseringen är institutionerna inte har hunnit med i förändringen. Dessa institutioner kan numera betraktas som "shell institutioner" dvs de har blivit för inadekvata för att utföra sina uppgifter (ibid. 1999, s.19). Vilket gör att det behövs ytterligare demokratisering av existerande institutioner för att de ska motsvara kraven från en global ålder.(ibid.1999, s.5).

Både radikaler och skeptiker ser globaliseringen nästan enbart i ekonomiska termer, vilket enligt Giddens är ett misstag eftersom globaliseringen är kulturell, politisk, teknologisk såväl som ekonomisk (ibid.1999, s.10). Globaliseringen är anledningen till återinförandet av lokala kulturella identiteter i olika delar av världen. Därför att han menar att lokal nationalism föds som gensvar på globala spänningar, eftersom upprätthållandet av nationalstaten försvagas (ibid.1999, s.13). Den skapar också nya ekonomiska och kulturella zoner inom och tvärsöver nationer.

En sådan kultur är t.ex. exil hederskultur som jag kommer att redogöra för längre fram. Dessa förändringar har drivits fram av olika faktorer några strukturella andra mer specifika eller historiska.

De är inte naturliga krafter utan de har skapats av teknologisk och kulturell kringsspridning såväl som regeringars liberalisering och avreglering av deras nationella ekonomier.

3.1.4 Globalisering och risker

Risk refererar till risker som är analyserade i relation till framtida möjligheter. Risk förutsätter ett samhälle som aktivt försöker frigöra sig från sitt förflutna – det viktigaste kännetecknandet, är faktiskt modernt industriellt samhälle (ibid, 1999, s.22). Risk är den mobiliserande dynamiken i ett samhälle som är inriktat på förändring, som vill bestämma sin egen framtid istället för att överlämna det åt religion, tradition eller åt naturens nycker (ibid, 1999, s.24). Risk har alltid existerat ihop med modernisering men har en särskilt stor innebörd i nutiden.

Det finns två typer av risker enligt Giddens varav den ena är ”yttre” och den andra är ”frambringade”. De ”yttre” riskerna uppkommer på grund av oföränderlighet i tradition och natur och de ”frambringade” riskerna är skapade genom vårt eget inflytande över utvecklingen av världen. Risktänkandet har förändrats hos oss, tidigare oroade vi oss över vad naturen kunde göra med oss, men numera är det snarare så att vi funderar över vad vi har gjort med naturen. Detta markerar förändringen från övervägande del av ”yttre” till ”frambringade” risker. De frambringade handlar inte enbart om naturen – eller vad som brukade vara naturligt. Det gäller även familjer och äktenskapet som genomgår en stor förändring i de industriella länderna (ibid, 1999, ff. 26-27).

Vi lever i en värld där vi själva har skapat de farligaste riskerna, de kommer inte längre utifrån.

3.1.5 Globalisering och tradition

Tradition och sedvänja har varit inbäddat i de flesta människors sedan civilisationens början. Termen ”tradition” som den används idag är en produkt av de senaste tvåhundra åren i Europa (ibid. 1999, s.39). Idén om tradition är en skapelse av modernitet.

Eric Hobsbawm och Terence Ranger ger i sitt verk *”The invention of Tradition”* exempel på uppfunna traditioner som inte är genuina utan de är påhittade och menar att dessa tjänar syftet att införskaffa makt. Giddens påpekar att alla traditioner är uppfunna därför att inget samhälle har varit helt traditionellt från början. Traditioner och sedvänjor har upfunnits för olika skäl. Han anser också att tradition alltid inkorporerar makt oavsett om de är skapade avsiktligt eller inte. Jag instämmer med Giddens att tradition alltid är upfunnet och det alltid innehar någon form av maktaspekt.

Däremot menar jag precis som Giddens att det är en myt att tänka på tradition som ogenomtränglig för förändring (ff. 1999, s.40). Traditioner omskapas över tid men kan också förändras och transformeras plötsligt. Vilket också innebär att maktförhållandena kan förändras.

Utmärkande för tradition är ritualer och repetition. Traditioner tillhör alltid kollektiv, samhälle eller grupper. Ett annat kännetecknande drag är att det definierar en sorts sanning. För människor som följer en tradition behöver inte ifrågasätta om det finns alternativ. Oavsett hur stor förändring som sker så kan tradition stå för ett ramverk av handling som inte ifrågasätts. Tradition har oftast väktare iform av vise män eller präster men dessa är inte detsamma som experter. Utan de uppnår sin position och makt genom att de är kapabla att tolka traditionens rituella sanning (ibid. 1999, ff, s.41-44). Tradition är en form av konservatism eftersom de konservativa tror att det innehåller lagrad visdom enligt Giddens (ibid. 1999, s.42).

I de flesta länder var familjen, äktenskapet och förhållandet mellan könen fyllt av tradition och sedvänjor. Globaliseringen påverkar dessa mönster på så sätt att det vardagliga livet öppnas upp från gamla traditioner.

Där det råder avsaknad på tradition är vi tvingade att leva mer öppet och reflekterande. Autonomi och frihet kan ersätta den dolda makten bakom tradition med en mer öppen diskussion och dialog. Giddens talar om hängivenhet som "frozen autonomy" eftersom alla sammanhang av de-traditionalisering erbjuder möjlighet till större frihet än tidigare. Hängivenhet är närvarande när val som skulle ha varit drivna av autonomi är underminerade av oro.

När det handlar om tradition så strukturerar det förflutna framtiden genom den kollektiva tron och uppfattningen. Hängivenheten hör också ihop med det förflutna för att individen inte kan frigöra sig från det som var ett fritt val från början man är "slav under historien". I de traditionella samhällena är den egna identiteten bibehållen på grund av stabiliteten i kvarhållandet av de sociala positionerna (ibid. 1999, s.47).

Striden mellan modernt och traditionellt kan också gestaltas av kosmopoliter kontra fundamentalister. Fundamentalism har uppkommit som ett gensvar på globaliseringen. Det är inte detsamma som fanatism eller auktoritarism. Fundamentalisterna menar att man ska återvända till de ursprungliga skrifterna och texterna och läsa dessa ordagrant för att sedan praktisera det inom ekonomin, politiken och det sociala livet. Fundamentalismen handlar om hur tron om sanningen försvaras och framhålls. Giddens betraktar fundamentalismen som problematisk och ser den som motpol till de kosmopolitiska värden (ibid. 1999, s.50).

3.1.6 Globalisering och familj

Det är en global revolution som pågår i vårt tankesätt om oss själv och hur vi skapar relationer och kontakt med andra (ibid. 1999, s.51). En revolution fortgår i olika regioner och kulturer i världen men möts av mycket motstånd. I de flesta länder pågår debatter om sexualitet och jämställdhet. På de ställen i världen som detta inte ventileras öppet är därför att det oftast är undertryckt av fundamentalister eller auktoritära regimer. Familjen är en plats för kamp mellan tradition och modernitet. Det har funnits många olika typer av familje- och släktskapssystem i olika kulturer. Den traditionella familjen var framförallt en ekonomisk enhet. Ojämlighet mellan könen var inneboende i den traditionella familjen. Kvinnan betraktades i den traditionella familjen som faderns och mannens egendom enligt lag. Den traditionella familjens sexualitet kännetecknades av reproduktion. I ett modernare samhälle är sexualitet inte direkt förknippat med äktenskap och legitimitet eller reproduktion (ibid, 1999, ff.53-57).

Giddens påpekar att även äktenskapet har blivit "shell institutions" det vill säga att det kallas fortfarande familj men på insidan har grunden förändrats (ibid. 1999, s.58). I den traditionella familjen var paret endast en del av familjesystemet medan det numera är paret som är familjens center. Barn i traditionella familjer förväntas ses men inte höras. Även när det gäller familjen så finns det en maktkamp mellan kosmopoliterna och fundamentalisterna. Denna maktkamp handlar om att de första förespråkar jämställdhet mellan könen och att kvinnan liksom mannen ska ha sexuell frihet. Min positionering tillhör kosmopoliterna och deras värderingar när det gäller förändringar i den globala utvecklingen.

Globalisering och hederskultur

Jag har tidigare pekat på att det finns ett samband mellan tradition, globalisering och familjemönster (Giddens:1999). Globaliseringen har utifrån denna synvinkel betraktats som en motor till förändring inom familjemönster och traditionella kulturer. Globaliseringen har överallt lett till att det lokala har fått en ny betydelse(Beck, 1998, s.159).

Jag kommer att visa att hederskulturen håller på att förändras genom dess relation till globaliseringen. På samma gång som gränser blir mer genomträngliga för individer och gods, och kringspredning av idéer och transaktioner fortgår, så fortsätter etniska och nationella separationer på olika ställen i världen (Newman, 2002, s.6). Gränser och territorier är påverkade i olika takt av de globala processerna och cyberspace, men de håller inte på att försvinna enligt Newman och Beck (Newman,2002, Beck,1998).

Det faktum att hela världen är under global utveckling har gjort att en del grupper vill behålla sin särprägel i större utsträckning än förr (Baylis-Smith, 1999, s.18). Globaliseringen innehåller en komplex mix av konkurrerande spänningar av kulturell konvergens å ena sidan och en ökning av inter-grupp skillnader å andra sidan (ibid. s.18).

Petersson anser att den lokala och nationella identitetsstrukturen interagerar och förstärker varannan gentemot det okända som uppfattas som om det har sitt ursprung i globaliseringen (Petersson, Clark, 2003, s.100). Det är ett välkänt fenomen i turbulenta tider att osäkerhet medför att individen söker sig till rötterna, för att återskapa gruppidentiteten som är mer förankrad (ibid, 2003, s.107).

Robertson påpekar att det lokala måste betraktas som en aspekt av det globala (Beck, 1998, s.72). Beck anser att bortom globalisering och lokalisering blir olika varianter av globala kulturer erkända (ibid, 1998, s.146). Robertson föreslår att den kulturella globaliseringen ska kallas globalisering därför att globalisering handlar om de stora sammanhangen som blir gripbara i det lilla konkreta, på ort och ställe, i det egna livet, i kulturella symboler som alla bär det globalas signatur (ibid, 1998, s.73).

En av dessa globala kulturer är hederskulturen, som har nått en allt större spridning genom globaliseringen. Att utövandet av hedersritualer är mer tillåtet i den lokala kontexten är tydligt då individer återvänder till ursprungssamhället för att utöva hedersmord (Swanberg, 2002, s.157). Hederstänkandet blir striktare och tilltar när individen har lämnat det lokala samhället för att integreras i ett annat samhälle (ibid, 2002, s.76,79,81). Ett behov av att hålla kvar vid traditioner och ens egen kultur kan ses som en framgång för individen gentemot det gamla majoritetssamhället.

Enligt Beck kan ”den globala kulturen inte uppfattas som statiskt, utan bara ses som en kontingent och dialektisk process” (Beck, 1998, s.73). Den förändras med tid och rum, och omfattas av olika begreppsliga nätverk som utgör narrativ. Den är väletablerad i en del samhälle (lokalt) i världen men kan även ses som en interkultur som är gränslös och global, vilket gör att den påverkas av de globala förändringarna.

I t.ex. Kurdistan där hederskulturen är mycket utbredd och utövas av majoriteten av befolkningen har lagarna förändrats genom påtryckningar utifrån. I Sverige där hederskulturen också återfinns ser man inga förmildrande omständigheter för denna kultur vilket får till konsekvens att, ett mord som utförts i hederns namn (trots att det har utförts i ett lokalt område i Kurdistan där det anses som en kulturell sed) får likvärdigt straff med mord (Pela). I Sverige (länsstyrelsen) precis som i Turkiet har man också drivit igång informationskampanjer i syfte att öka kunskapen hos poliser och socialarbetare.

När lagstiftningen förändras som i Kurdistan och Jordanien dvs ett hårdare straff anslås så krävs det mer av utövaren. Därför har man börjat hitta andra lösningar på hedersproblematiken (Swanberg, 2002, s.32-33). Att tex Kurdistan och Sverige har berörts av varandras synsätt på hedern är ett av många exempel på globaliseringens effekter när det gäller denna problematik.

En annan förändring när det gäller hederskultur och globalisering är inflytandet från olika människorättsorganisationer som har lyckats att öppna upp tidigare stängda samhälle. Vilket har haft en stor påverkanskraft på medvetandenivån hos både kvinnor och män inom hederskulturen.

Giddens diskuterar just dessa saker i sin teori. Han talar om den ontologiska osäkerheten som uppstår hos oss individer i den globala tiden, vilket är tydligt inom hederskulturen. Fadern strävar där tillbaka till det lokala och traditionella medan dottern längtar efter modernitet och globalitet. Nya risker väntar oss enligt Giddens med detta menar han att vi själv är största hotet numera. De frambringade riskerna är störst enligt Giddens. Flera studier visar att kvinnor inom hederskulturen utsätts för större risker i ett friare samhälle. Denna ökning av risker kan ses som en bieffekt i vår strävan efter jämlikhet och förändring i de patriarkala strukturerna. Fundamentalisterna vill bibehålla det traditionella. Giddens anser att tradition och makt är sammankopplat. Kosmopoliterna och fundamentalisterna för också en ständig kamp om vilka värde som ska närvara inom hederskulturen. Den utvecklingen som har skett inom hederskulturen bör ses som en framgång för kosmopoliterna.

Även den traditionella familjen håller på att försvinna och kan betecknas som ett "shell" av en institution. Giddens pekar också på institutionernas brister och menar att dessa också kan uppfattas som "shells" som inte har hunnit med i utvecklingen.

3.1.7 Ett begreppsligt nätverk

I detta kapitel har jag knutit samman globalisering och hederskultur och visat deras sammanvävda relation, och jag vill här sammanfatta relationen mellan begreppen. Eftersom begreppen i nätverket är ontologiskt beroende av varandra och därför inte bör ses som isolerade från varandra. Genom att konstruera en global värld som en kulturell enhet, exkluderas vissa grupper på kulturell basis. Ett globalt narrativ drar gränser runt den globala konstruktionen och definierar vem som tillhör den. Därför kan vi lyft fram en problematiserad bild av globaliseringskonstruktionen, och belysa den inneboende relationen mellan västerländsk och muslimsk kultur. En förändring pågår inom hederskulturen på grund av de globala influenserna. Sammanpressning av tid och rum gör att det är svårt för fundamentalisterna att hålla kvar vid det traditionella. Eftersom att det blir svårare och svårare att vidmakthålla maktstrukturerna och normsystemen inom hederskulturen så håller en ny kultur på att utvecklas där traditionellt möter modernt. Denna nykultur kallar jag för exil hederskultur eftersom den kännetecknas av den traditionella hederskulturen men i en modernare tappning.

I nästa kapitel kommer jag att fortsätta analysen av det begreppsliga nätverket, med fokus på hederskultur, förstått som ett narrativ, och dess roll i skapandet av inkluderande och exkluderande gränsdragningsprocesser. Stereotypisering och maktrelationer kommer också att diskuteras i relation till hederskultur.

4 Hederskultur

Jag vill i detta kapitel visa att hederskulturen kan ses som ett narrativ och att det är en del av det begreppsliga nätverket som jag har analyserat i det förra kapitlet. Enligt Paasi är narrativ, historier och gemensamma erfarenheter som binder samman individer i en gemensam identitet (Newman, 2002, s.75) Därför menar jag att hederskulturen kan ses som ett narrativ, som har spelat en stor roll för skapandet av identiteten och gränsdragningen gentemot andra. Som jag tidigare påpekat, är gränsdragningsprocesser, stereotyper och maktrelationer av stor betydelse när man analyserar narrativ. Dessa begrepp kommer att penetreras, i sin användning på narrativet om hederskultur. Hederskulturen kopplad till globaliseringen genomgår stora förändringar. Jag kommer därför att redogöra för denna förändring för att kunna visa att narrativ är föränderligt.

4.1.1 Kulturbegreppet

Kultur kan definieras som uppfattningar av religion och värde som delas av en grupp individer, som uttrycker detta i tradition och vanor, med andra ord, sättet de agerar och organiserar gruppen eller samhället (Eliasson, 1997,s.94).En annan definition är den gjord av antropologen T.S Eliot som menar att kultur är” först och främst sättet en specifik grupp lever tillsammans på ett ställe”(Eagleton, 1970, s.287). Jag håller inte med Eliot då jag menar att en kultur inte bara behöver delas av individer på samma ställe utan kan likaväl delas utav individer med samma föreställningar som lever åtskiljda. Eliot anser vidare att i kulturen finner man religion, filosofi och konst vilket jag instämmer i d v s att kulturen i ett samhälle är vad som gör det till ett samhälle (Eagleton,1970,s.288). Eagleton påpekar att kultur inte bara är något som vi själva formar utan det är också något som staten formar åt oss:

In civil society, individuals live in a state of chronic antagonism, driven by opposing interest; but the state is that transcendent realm in which these divisions can be harmoniously reconciled. For this to happen however, the state must already have been at work in civil society, soothing its rancour and refining its sensibilities; and this process is what we know as culture. Culture is a kind of ethical pedagogy which will fit us for political citizenship by liberating the ideal or collective self buried within each of us, a self which finds supreme representation in the universal realm of the state (...) The state incarnates culture, which in turn embodies our common humanity (Eagleton, 2000, s.7)

Vilket är intressant när man studerar hederskulturen i relation till regeringarna i olika stater i den globala tidsåldern. Enligt Murden är "kultur är en social konstruktion som är mångfacetterad och svår att definiera exakt" (Murden, 1999, s.376). Men som påpekas av honom kan den konstrueras i byar, städer, länder, familjer, klaner och etniska grupper (ibid, 1999, s. 376). Vilket kan liknas vid Kymlickas syn på kultur. Kymlicka anser att kultur är förknippat med en nation eller ett folk, och att den är gemenskap mellan generationer, mer eller mindre institutionellt fullständig som upptar ett bestämt territorium eller hemland, delar ett distinkt språk och egen historia (Kymlicka, 1998, s.26). Han skiljer i sin studie på nationella minoriteter dvs. potentiellt självstyrande samhällen som har införlivats med en större stat, från etniska grupper, invandrare som har lämnat sin nationella gemenskap för att träda in i ett annat samhälle (ibid, 1998, s.27). Parekh anser att kultur består av ett system av trosföreställningar och handlingar som reglerar och strukturerar människornas individuella vilja och kollektiva liv (Parekh, 2000, s.143). Då man växer upp i en kulturell gemenskap utvecklas gemensamma förpliktelser och en solidaritetskänsla. Denna kulturella gemenskap menar Parekh och Kymlicka påverkar identiteten och hur människor uppfattas (Parekh, 2000, s.156, Kymlicka, 1998, s.99). Grunden till alla sociala grupper är kulturell menar Parekh och Kymlicka.

Enligt Parekh är kulturen tätt sammanvävd med det ekonomiska, politiska, teknologiska och det sociala sammanhanget som formar samhället (ibid, 2000, s.156-57). Problemet med detta förhållningssätt är att kulturen har bidragit till att rättfärdiga en massa traditionella beteende. Att ständigt använda sig av kultur som förklaring till gruppidentiteten medför ett förnekande av andra orsaker till en grupps ojämlika ställning. De kulturella traditionerna, symbolerna och sedvänjorna skulle då endast bidra till att reproducera och hålla kvar vid gamla mönster av hierarkier i en form av konservatism. Kultur är meningsfullt på så vis att den har inflytande på beteende, och i synnerhet på sättet den förkroppsligar och befäster de "andra" (Murden, 1999, s.376). Samhällen identifierar sig tydligt, och genom att göra så, identifieras även de som står utanför gruppen.

4.1.2 Mångkulturalismen i en global tidsålder

Charles Taylor anser att de dominerande grupperna, har tenderat att befästa sin hegemoni genom att förmedla en känsla av underlägsenhet till minoritetsgrupper. En universalisering av de liberalistiska idéerna som demokrati, kapitalism och sekularisering underminerar traditioner och utövandet av icke västerländska kulturer enligt Gray.

Däremot menar Taylor att detta kan omvärderas om man återskapar dessa bilder eller känslor så att alla kulturer ges lika värde, för då kan en sammansmältning äga rum dvs. vi lär oss att våra värderingar kan fogas samman till en möjlighet att närma sig en tidigare obekant kultur (Taylor, 1994, s. 66-69). Jag instämmer med Taylor och menar att detta är vad som händer inom hederskulturen dvs det traditionella inspireras av det moderna parallellt med en sammanblandning av olika kulturella värde. Jag menar att kulturen i sig är institutionaliserad makt och det är därför detta bör lyftas fram snarare än osynliggöras. Vilket jag också har pekat på som ett problem i konstruktionen av det globala narrativet. Enligt Parekh kan ett mångkulturellt samhälle inte vara stabilt om inte alla grupper inom samhället har lika mycket politisk och ekonomisk makt (Parekh, 2000, s.342). Den interkulturella dialektiken är en av baserna i ett mångkulturellt samhälle. För att ett mångkulturellt samhälle ska kunna fungera och vara beständigt, ska det enligt Parekh möta två motstridiga krav: det ska fostra en samhörighetskänsla bland dess medborgare, samtidigt som det inte kan bortse ifrån krav på mångfald (ibid, 2000, s.196). Han anser vidare att då majoritetskulturen vanligtvis har större influens på samhällets institutioner så kommer alltid den gemensamma kulturen vara snedvriden (ibid, 2000, s.221).

Det enda sättet för en kultur att överleva är att vara en samhällelig kultur, menar Kymlicka. Ett liberalt samhälle anser Kymlicka, ger möjligheten att uppnå autonomi. Detta är möjligt då individen kan revidera sina kulturella uppfattningar. De samhällen som inte är liberala försvagar sina möjligheter till autonomi. Enligt Kymlicka kan liberala stater ge utrymme för nationella och etniska skillnader (Kymlicka, 1998, s.91). Jag instämmer i detta resonemang men menar att man måste problematisera vad som är kulturella seder och bruk samt vad som är underkastelse och tvång i en global värld, där det råder skilda kulturella uppfattningar. För annars kommer de liberala samhällena att uppfattas som normer som inte behöver låta sig inspireras och moderniseras. Dessa samhälle behöver också bli bättre på att anpassa sig till mångkulturalism. Ett stort problem för mångkulturalismen och de liberala samhällena är huruvida kulturella grupprättigheter ska komma före de individuella rättigheterna, vilket diskuteras i nästa avsnitt.

4.1.3 Kulturella individuella rättigheter eller grupprättigheter ?

Trots all vittnesmål om kulturella seder där kvinnor kontrolleras och underordnas har inge ledande grupprättighetsivrare tagit itu med denna problematiska koppling mellan genus och kultur eller med de många konflikterna mellan feminism och mångkulturalism (Moller-Okin,2002, s.26). Kymlickas resonemang är representativt men stöter på en del problem Kymlickas argument för grupprättigheter grundas på individernas rättigheter och han förordar bara privilegier och skydd för kulturella grupper som är internt liberala. Frihet är en viktig del i Kymlickas argumentation.

Vilket leder till kulturell sårbarhet eftersom en grupp som ska tillerkännas speciella rättigheter måste präglas av liberala grunder som varken inkräktar på deras egna grundläggande rättigheter eller diskriminerar andra inom gruppen. Därför om dessa krav inte uppfylls kan detta resultera i förtryckande subkulturer, i ett i övrigt omgivande liberalt samhälle. (Ibid, 2002, s.27). Det står klart att Kymlicka anser att kulturer som öppet och formellt diskriminerar kvinnor, inte är förtjänta av speciella grupprättigheter. Men könsdiskrimineringen är oftast dold inom den privata sfären. Vilket Kymlicka missar i sina argument för mångkulturalism, som han annars uppmärksammar, nämligen att kvinnors underordning ofta är informell och privat. Kymlicka anser också att förhindra människor att ifrågasätta sina nedärvda sociala roller kan döma dem till otillfredsställande och rentav förtryckta liv (Kymlicka, 1998,s.92). Därmed poängterar han betydelsen av grupprättigheter för minoriteter men kravet på den interna liberalismen undergräver rättfärdigandet av grupprättigheter för många fundamentalistiska grupper. Vilket gör att det inte är många grupper som skulle tilldelas grupprättigheter enligt Kymlickas definition.

4.1.4 Heder

Oberoende av etnisk tillhörighet, historisk bakgrund och geografiskt område har man likartade tankemönster kring heder, om man uppfostras inom den muslimska kulturen (Sharsten, 2004, s.6). I den muslimska världen har religionen en stor inverkan på samhällsordningen och har skapat en gemensam kultur bland individerna. I den muslimska världen är Islam den mest utövade religionen och sharia ligger till grund för utformandet av statens lagar. Ett tankemönster – och sätt har skapats som individerna handlar utifrån, oavsett om man är religiöst troende eller inte (ibid. 2004, s.7). Sharsten anser att lagar värderingar och normer styr sexualiteten och därmed synen på den i dessa länder (ibid. 2004, s.7). Vidare påpekar hon att denna syn påverkar och motiverar män till att begå hedersmord. Att planera och kartlägga för att döda eget kött och blod är något obegripligt för de flesta individer som inte är uppväxta inom hederskulturen. Inom delar av den muslimska världen uppfattas detta som en rättvis och självklar handling för att vara trogen inför Gud och på så sätt återfå familjens och släktingarnas heder (ibid. 2004, s.8).

4.1.5 Hedersmord

Begreppet hedersmord kommer ursprungligen från det arabiska språket. Hedersmord heter *katel al-sharaf* där *katel* har betydelsen mord och *sharaf* heder. Hedern kan gå förlorad genom att en person ingår i en utomäktenskapligsexuell relation på arabiska *zina* som syftar på synd som är otillåtet i den muslimska kulturen. Vilket innebär att en individ som har haft sexuella förbindelser utom äktenskapet har begått ett brott och oförlåtligt misstag. Dels förlorar individen sin heder inför andra, dels har familjens, klanens och släktens heder förlorats inför omgivningen. Familjens heder skadas på så sätt att ingen kommer att vilja gifta sig med de skyldiga. Och det är mot denna bakgrund som familjen måste agera. För att ta bort skammen måste de älskande dödas. De som utför mordet är oftast fadern, brodern eller någon annan manlig släkting. När skammen är borta blir familjens situation bättre och männen ses återigen som starka. Resultatet av hedersmord kallas för *kasl al-ar* på arabiska som betyder tvätta (*kasl*) och skam (*ar*) det vill säga syndaförlåtelse (Kocturk, 1992, s.56-57 ff.). Hedersmord är förknippat med andra folkgrupper än muslimer vilket man kan se i exempelvis Kurdistan. Hedersmord existerade redan innan Islam bland de arabiska klanerna. Då räckte det inte med att mörda en kvinna utan för att klanens heder skulle rentvättas skulle hon styckas och armarna skulle hängas upp utanför dörren så att alla kunde se dem (Sharsten, 2004). Hedersmord utfördes av profeten Muhammed på hans tid genom att han dömde en ”otrogen” kvinna till att bli stenad till döds. Tanken bakom mordet var att rädda kvinnan från helvetet på andra sidan och rentvå hennes familjs heder (imam) (Sharsten, 2004).

Unni Wikan uttrycker det såhär, i sin bok en fråga om heder:

”Hedersmord förutsätter en publik, meningsfränder. Hedersmord begås med denna publik för ögonen - vare sig man är medveten eller omedveten om det i handlingsögonblicket. Man kastar av sig skammen och det gör man bara i förhållande till en publik. Skammen kan mycket väl vara djupt känd utan att, de andra, vet om det./.../ Men det är när skammen blir offentlig som den måste, tvättas bort, - enligt de traditioner det handlar om.”

Ett exempel på när skammen blir offentlig är de tragiska fallen Pela respektive Fadime i en svensk kontext. De rymde både hemifrån och drog på detta sätt skam över familjen, för att de ville leva ett friare liv. Dessa försök till ett friare liv och det faktum att skammen offentliggjordes genom media, resulterade i att deras släktingar mördade dem (Swanberg). En annan som har råkat illa ut när skammen har blivit offentlig är Souad som kommer från Palestina. Hon blev förälskad i en man, som hon trodde skulle fria till henne. Dessa två inledde därför en sexuell förbindelse innan de hade ingått äktenskap, vilket resulterade i en graviditet. Detta uppdagades av hennes familj som låste in henne och ett familjeråd hölls om hur man skulle tvätta bort skammen. Man bestämde att hennes farbror skulle sätta eld på henne.

Hon dog dock inte av detta, utan kom till ett sjukhus, där modern och brodern besökte henne. De försökte övertala henne att det bästa för deras familjs heder vore om hon tog livet av sig. Men hennes räddning blev en fransk organisation som lyckades få ut henne från landet och ge henne vård, så att hon lever än idag, men med ärr som aldrig kommer att försvinna(Souad). Dalia är en kvinna som levde i Jordanien som också förälskade sig i en man och inledde en förbindelse med denne. Det upptäcktes och skammen för familjen var ett faktum. Trots att mannen ville gifta sig med henne. Hennes familj höll också ett familjeråd och bestämde hur hon skulle mördas. Det blev hennes bror som fick utföra dådet. Han dödade henne med tolvknivhugg i bröstet (Khoury).

Vi kan tydligt se hur skam, skuld och heder är sammanlänkat med offentlighet. Dessa ritualer är också förknippat med könsroller, varav kvinnan är den som bär skulden och kan därför exkluderas ur samhället. Medan mannen är den som är hedersvärd genom kvinnan och därför bestämmer om hon ska tillhöra gemenskapen eller uteslutas. Hederskulturen som narrativ kommer att diskuteras ytterligare i nästa kapitel.

5 Hederskultur som narrativ

Behovet att kontrollera kvinnan är äldre än Islam, fenomenet kallas heders etik. Det är baserat på att kvinnan inte är tillförlitlig att själv kunna försvara sin kyskhet i ett patriarkalt samhälle. Utan denna uppgift är mannens. Om kvinnans sexualitet kränks eller överträds mot mannens önskan, mister mannen sin heder. För att mannen ska bli respekterad i samhället och återfå sin heder måste kvinnan känna skam. (Koçturk, 1992, ff.56)

Eftersom de flesta arabiska länder har lytt under islamisk lag sedan 644 e Kr betraktas hedersmord inte längre som enbart en islamisk sedvänja (Khoury, 2002, s.82). Khoury påpekar att den har kommit att ingå i arabisk kultur och praktiseras både av muslimer och kristna. Hederskulturen existerar framförallt i mellanöstern, Asien, Afrika men också i Europa (Soaud, 2004, s.7). Unni Wikan understryker att hedersvåld finns i vissa länder men bara inom vissa grupper där. Problemet finns i Mellanöstern, i vissa länder i Afrika och delar av forna Jugoslavien. Men det finns också i länder i Asien som Afghanistan, Pakistan och Indien.

Hederskulturen innebär ett strängt patriarkaliskt förtryck där flickors och kvinnors rättigheter helt underordnas det dominerande manliga kollektivets regler och krav. I första hand är det fäder och bröder som bevakar och bestämmer över flickornas liv och framtid.

Förtrycket handlar alltså i grunden om kontroll och makt över flickornas och kvinnornas sexualitet. Det sker i namn av familjens "heder". I försvaret av heder berövas flickor och unga kvinnor sina mänskliga rättigheter, i de mest extrema fallen försvaras "hedern" med hot, våld, tvångsgiften och dottermord.

Hederskulturen handlar om tusenåriga traditioner och normer som är kulturellt betingade (ibid, 2004, s.7). Den skapar en gemensam identitet, ett narrativ för individerna som lever inom den. Jag menar att det är traditioner och ritualer snarare än religion som har bidragit till att skapa den traditionella hederskulturen. Hederskultursprocessen är dock föränderlig och ständigt fortlöpande. Däremot har den traditionella islamiska koranen bidragit till samhällsnormerna inom den arabiska kulturen och därmed också naturaliserat ett visst narrativ som normalt och naturligt (Koçturk, 1992, s.33). Denna historiebeskrivning som återfinns i koranen har indoktrinerats hos individerna genom ständiga upprepningar såväl som det omgivande samhällets normer, vilket därför bidragit till vidmakthållandet av det traditionella hederskulturnarrativet. Jag menar att den globala förändring i levnadsförhållandena medför ett problem för den traditionella hederskulturen att hålla kvar.

Internalisering hos individerna om föreställningen av den traditionella hederskulturen är dock problematisk, eftersom såväl våld, förtryck och mord försvaras i hederns namn. Det faktum att det är en djupt förankrad samhällsföreställning kan medföra problem vid omskapandet av hederskulturen till en mer modern sådan. Att bibehålla gamla strukturer med undertoner av våld, underkastelse kommer att bli svårförenligt med modernare samhällsföreställningar där detta inte accepteras och tolereras.

Ett bevis på en förändring inom hederskulturen är straffskärpningen för hedersmord samt det faktum att man ser andra utvägar på hedersproblematiken än mord.

Dessa förändringar har tidigare diskuterats på makronivå i avsnittet globalisering och hederskultur. Jag har nu för avsikt att analysera mikronivån och se vad som händer med relationerna inom begreppet hederskultur.

5.1.1 Hederskulturnarrativ och gränser/stereotyper

För att bestämma vem som ska ingå i en gemenskap eller ett narrativ så skapas gränser gentemot andra grupper men också inom narrativet, gränsdragningen bildas främst genom stereotyper. Gränsdragning är en grundläggande process som är avgörande för skapandet av identitet och struktur (Bar-Tal, 2000, s.41, Van Houtum, 2000, s.74). Paasi diskuterar mentala gränser och menar att gränser inte är statiska utan bör mer uppfattas som processer av sociokulturella handlingar (Paasi, 2002, s.75). Han använder geografiska narrativ som består av – individers berättelser, kartor, symboler, bilder, texter och fotografier för att stödja och illustrera hans argument (van Houtum, 2000, s.71). Gränser och identiteter har både kronotopiska (kroppsliga) dimensioner och semiotiska (dialogiska) egenskaper enligt Clark och Petersson (Petersson, Clark, 2003, s.11). Ratzel hävdar att gränser är naturligt konstruerade (Ratzel, 1897) medan andra menar att gränser inte existerar naturligt; utan de gränser som uppträder som naturliga är de som man önskar uppfatta som sådana (Van Houtum, 2000, s.71). Gränser skapar också en mental distans (Van Houtum 2000) och kan användas som instrument för social kontroll och social ordning (Newman jmf Paasi, 2002, s.84). De exponerar maktförhållande och legitimerar gränsdragning (Newman jmf Paasi, 2002, s.84). Gränser som formar den kollektiva identiteten skyddas genom osynliga normer såsom hot om faror (Newman jmf Paasi, 2002, s.85).

Vid mentala gränsdragningar är vi beroende av ”andra”. Stereotyper av ”andra” uppkommer i och med gränsdragningar och kan leda till exkludering av individer inom grupper eller gentemot andra grupper. Detta gör att gränser, stereotyper och hederskultur är tätt sammanvävda med varandra.

Doktoranden Ylva Brune vid Göteborgs universitet anser om stereotyper:

”Den onda motpolen i det drama där unga invandrarkvinnor är offer och hjältar är deras fäder och bröder. ”Invandarmän” eller ”muslimska män” framställs i två, delvis skilda delvis kompletterande stereotyper. Gemensamt för dem är att mannen styrs av krafter utanför honom själv och att han i desperation slår, straffar och misshandlar kvinnor som försöker undandra sig hans kontroll. I den mest islamofoba varianten av stereotypen styrs han av sin religion (islam), som uppmanar och uppmuntrar till våld mot kvinnor. Eller också styrs han av den ”hederskultur” som finns i Medelhavsområdet och som sägs omfatta både muslimer och kristna. Den kompletterande stereotypen är att männens religion och kultur inte är den viktigaste orsaken till deras våldsamma kontrollbehov. Det är i stället den maktlöshet och prestigeförlust, som de upplever i Sverige – där samtidigt deras hustrur och döttrar lockas av nya fri- och rättigheter – som gör att våld till slut blir deras enda möjlighet att hävda sig.” (Zoom 1, 2004)

Detta menar hon får till följd att det västerländska samhället vill inkludera kvinnorna och stöta ut männen. Därför menar Bryne att ”stereotypisering också är förtryck; ett symboliskt våld mot verkliga människor och ett sätt att förhindra dialog mellan individer och grupper”. Hon menar att olikheter mellan individer från olika geografiska regioner översätts till egenskaper. Jag skulle vilja hävda motsatsen och instämmer istället med Petersson i hans påstående att genom att renodla stereotyper så kan man angripa dem (Petersson, Clark, 2003, s.117).

Det finns två olika gränsdragnings- och stereotypiseringsprocesser som är intressanta att observera i anslutning till hederskultur och globalisering. Den första är den som diskuterades i kapitlet globalisering . Diskussion rörde det globala narrativet och vad som ska ingå eller uteslutas dvs en form av gränsdragnings. Synsättet på kultur kommer att avgöra vad som kommer att ingå i det globala narrativet. Det har även tidigare diskuterats att det finns tendens till kulturell stereotypisering av den ”andra” i den globala diskussionen. Vilket kommer att påverka individens mentala kulturella gräns dvs hur de uppfattar exempelvis hederskulturen och dess traditioner. Vilka narrativ som kommer att dominera över andra och därmed var gränserna kommer att gå, är politiskt omtvistat och i stor utsträckning en fråga om makt (Somers, 1994, s.629). Kampen över narrativ är en kamp över identiteter (ibid, 1994, s.631)

Den andra gränsdragningsprocessen är mellan fader och dotter inom hederskulturen. Denna mentala gräns bidrar till att skapa två skilda roller inom narrativet.. Där fadern är normen och dottern den som bör följa normen. Hederstänkandets gränsdragnings bidrar till att exkludera kvinnor i olika sammanhang genom mentala gränsdragningar hos individerna inom hederssamhället. Young påpekar att man ska vara medveten om att även om grupper är formellt inkluderade så kan likväl en exkludering ske. Detta benämns intern exkludering (Young, 2002, s.55). Individer kan exempelvis bli exkluderade på så sätt att deras åsikter och förslag ignoreras, inte tas på allvar eller att de helt enkelt inte behandlas med samma respekt. En person kan också bli exkluderad för att denne inte håller sig till normen för hur

man ”bör bete och uttrycka sig” i formella sammanhang. Vilket hederskulturen till stor del handlar om.

Inom och kring hederskulturen bildas därför gränser och tankar om stereotyper. Eftersom det bildas stereotyper så är det intressant att knyta samman dessa med en diskussion om makt och dominans (Stewart, Tilly, Young).

5.1.2 Hederskulturnarrativ och makt

Karim menar att makt skapar ”sanning” vilket medför att vissa tillstånd upplevs som naturliga (Riggins). Stewart menar att man kan tala om ”makt till” som syftar till att utnyttja en gemensam handling och föreställning till att mobilisera (Stewart, s.30). Han menar också att genom historiska förändringar påverkas ”agency” dvs aktiva medborgares rätt att agera (Ibid, s.50). Genom att förändra identiteten skapas utrymme (ibid, 59). Han menar att öppning kan leda till en maktförändring (Stewart, ff kap 3-4). Han menar också att makt är något konkret, verkligt som man kan slåss om och som kan förflyttas. Den är reell, påtaglig, intentionell och innebär konflikt. Enligt Stewart så har vissa människor avmakt dvs brist på makt (nollsummespel) då får vi bara makt som dominans och inte makt till förändra. Samma tankegångar finns i Youngs definition av orättvisa, i vilken hon skiljer mellan förtryck och dominans. Förtryck innebär att en person begränsas att utbilda sig, leka, använda och utveckla sina talanger samt uttrycka sina känslor och åsikter i en kontext där hon blir hörd och sedd av andra (self-development).

Lukes talar om tre dimensioner av makt (Lukes, 1974). De första två är inte så relevanta för min studie. Den tredje dimensionen är däremot intressant eftersom den fokuserar på människor som är socialiserade till att tro att subjektiva intressen är objektiva. När någon ökar sitt subjektiva medvetande så kommer subjektiva och objektiva intressen att mötas och intresse kommer då att revolutionera mot den underordning som finns. Detta kan vi se klart och tydligt inom hederskulturen när döttrarnas medvetande förändras och de inte längre accepterar sin underordning och därmed också revolutionerar (Swanberg, 2002, s.67) Tilly menar att maktutövning aldrig är ensidig, utan alltid innefattar förhandling och anpassning på båda sidor, även om maktrelationen är djupt osymmetrisk (Tilly, s.153).

Sammanfattning

I denna studie har jag skapat ett begreppsligt nätverk bestående av globalisering och hederskultur, för att genomföra analysen på relationen mellan de två begreppen har jag visat att dessa är ontologiskt sammankopplade. Hederskulturnarrativet har formats av både kvinnor och män, men kvinnan lever i bakgrunden av mannen vilken kan betecknas som normen. Det faktum att han ses som normen ligger till grund för upprätthållandet av hederskulturen. Det medför också att det uppstår en exkluderande gränsdragningsprocess gentemot kvinnan som utesluts ur gemenskapen. Inom gränsen för narrativet har mannen den dominerande ställningen. Denna vidmakthålls genom tradition och ritualer som exkluderar och underordnar kvinnorna i gruppen, på grund av den kulturella könsskillnaden. Hederskulturen bidrar därför till att vidmakthålla de förhärskande maktstrukturerna mellan män och kvinnor som exkluderar kvinnorna i en gränsdragningsprocess som leder till utanförskap.

Jag har även redogjort för en förändring inom narrativet hederskultur när det står i relation till globaliseringen. Detta förändrade narrativ kallar jag exil hederskultur.

Med detta vill jag understryka narrativets dynamiska och växlande karaktär.

6 Slutsats

Hederskultur har ingenting med religionstillhörighet att göra utan är kulturellt betingat. Och paradoxalt nog kan till exempel kurdiska flickor vara friare i Kurdistan än i Sverige. Hederskultur tenderar alltså att bli ett djupare problem i exil enligt författaren Unni Wikan. Med boken *En fråga om heder* vill författaren få oss att förstå att i Sverige och Norge lever idag flickor som inte har tillgång till de demokratiska fri- och rättigheterna som resten av medborgarna. Ett problem att ta på allvar, enligt Unni Wikan. Paasi diskuterar också behovet av studier av symbolik och kamp mellan sociala grupper som har tvingats flytta eller lever i exil (Newman jmf Paasi, 2002, s.81).

Min frågeställning i denna uppsats är: *hur ser relationen ut mellan globalisering och hederskultur?*

Svaret på denna fråga blir därför att det håller på att skapas en **exil hederskultur** som skiljer sig ifrån den traditionella hederskulturen på många sätt. Här nedan visas mina slutsatser av de mest generella skiljelinjerna mellan traditionell och exil hederskultur. Jag är dock medveten om att det finns fler distinktioner och det skulle vara intressant att göra en komparativ studie för att vidare utveckla detta begrepp. En annan intressant vinkling av hedersproblematiken i en uppsats skulle kunna vara studiet av pojkmans respektive människens roll inom hederskulturen och se hur den har förändrats.

- Relationen mellan familjemedlemmarna förändras genom globaliseringen ex glocalisering kontra globalisering, kvinnorna frigör sig i större utsträckning, vilket ändrar maktförhållandet mellan män och kvinnor. När en människa upplever en sammanpressning av tid och rum så uppstår en ontologisk osäkerhet, som gör att individen söker sig till det tidigare välkända. Vilket stämmer väl överens med människans beteende inom den traditionella hederskulturen när de förflyttar sig till ett friare samhälle. Där fadern inte längre kan kontrollera dottern på grund av att de har förflyttat sig till ett mindre patriarkalt samhälle där t.ex. skolgång är obligatorisk och innebär att dottern måste lämna hemmet och befinner sig utom kontroll. Då kan han exempelvis välja att skicka hem sin dotter till hemlandet, det lokala, för att återfå den sociala kontrollen över henne. Hur denna kontroll ser ut är mycket varierande, i vissa fall rör det sig om giftermål, eller socialisering till gamla normer inom hederskulturen medan det i andra fall leder till mord i en mer "hedersvänlig" miljö.
- En annan stor förändring för män inom hederskulturen är att straffen håller på att skärpas på många håll i världen. Det innebär att hedersrelaterat våld och mord inte längre ses som förmildrande omständigheter vid utmätning av straff.

I exempelvis Kurdistan håller straffen på att ändras. Där försöker man att hitta andra lösningar än mord vid hedersöverträdelser, vilket kan ses som en direkt effekt av straffskärpningen.

- Det omgärdande samhället håller på att förändras informellt såväl som formellt till stor del på grund av teknologispredningen och kunskapsinhämtningen om heder i de flesta delar av världen. Vilket medför att i även relativt stängda samhälle upprättas nätverk iform av frivilliga organisationer som opererar och informerar. Dessa sprider kunskap om kvinno- och mänskliga rättigheter och bidrar därigenom till att förändra den mentala inställningen hos kvinnorna inom hederskulturen när det gäller deras underordning baserad bland annat på våld. I t.ex. Turkiet har man stora annonskampanjer om hedersproblematiken och i Kurdistan och Jordanien håller hedersstraffen på att förändras. Även i de västerländska delarna av världen pågår en institutions förnyelseprocess med avseende på denna problematik. I Sverige exempelvis har Länsstyrelsen gjort en satsning på kartläggandet av hedersproblematiken, i syfte att öka kunskapen hos socialarbetare, polis, sjukvårdspersonal samt inom rättsväsendet. Det har också inrättats särskilda skyddade boende för kvinnor. Något som kanske även kommer att behövas för män i framtiden för att de ska undgå påtryckningar från släkten, om att utföra ett mord på sin syster eller någon annan kvinnlig släkting i hederns namn.
- En annan stor utveckling som har ägt rum inom hederskulturen är att hedersmord inte längre ses som den enda möjligheten för en familj att rentvå sin heder genom utan det finns andra alternativa lösningar numera.

Dessa förändringar bör ses som en framgång för kosmopoliterna och en tillbakagång för fundamentalisterna i en global värld.

Referenser

- Agnew, J & Corbridge, S. 1995. *Mastering space: Hegemony, Territory and International Political- Economy*. Routledge, London
- Beck, Ulrich, 1998. *Vad innebär globaliseringen?* Uddevalla: MediaPrint
- Bar-Tal, Daniel, 2000. *Shared Beliefs in a society*. California: Sage Publications Inc.
- Eagleton, Terry, 1970. *Eliot and common culture*. s.279-294 in Martin Graham (ed). London: MacMillan
- Eliasson, Mona, 1997. *Mäns våld mot kvinnor: en kunskapsöversikt om kvinnomisshandel, och våldtäkt, dominans och kontroll*. Stockholm: Natur och Kultur
- Emirbayer, M, 1997. *Manifesto for a Relational Sociology*. American Journal of Sociology 103 (2):281-317
- Giddens, Anthony, 1999. *Runaway World*. Bury St Edmunds: St Edmundsbury Press
- Jackson, Patrik T, Nexon, Daniel H, 1999. *Relations before states: substance, process and the study of world politics*. European Journal of International Relations, vol.5, no.3, s.291-332
- Khoury, Norma, 2002. *Förlorad Heder*. Smedjebacken: ScandBook AB
- Koçturk, Tahire, 1992. *A Matter of Honour – Experiences of Turkish Women Immigrants*. London and New Jersey: Zed Books Ltd
- Kymlicka, Will, 1998. *Mångkulturellt medborgarskap*. Falun: Nya Doxa
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur
- Lukes, Steven, 1974. *Power. A radical view*. New York: Palgrave
- Moller Okin, Susan, 2002. *Mångkulturalism – kvinnor i kläm?* Uddevalla: MediaPrint
- Monroe, Kristen Renwick, Patterson, Molly, 1998. *Narrative in political science. Annual Review of political science*, vol.1, s.315-331
- Murden, Simon i Baylis, John & Smith, Steve, 1999. *The Globalization of World Politics*. Oxford: Oxford University Press
- Newman, David, 2002. *Boundaries, Territory and Postmodernity*. London: Frank Cass Publisher
- Paasi, Anssi i Newman, David, 2002. *Boundaries, Territory and Postmodernity*. London: Frank Cass Publisher
- Parekh, Bhiku, 2000. *Rethinking multiculturalism. Cultural diversity and Political theory*. Basingstoke, Palgrave
- Petersson, Bo, Clark, Eric, 2003. *Identity Dynamics – and the construction of Boundaries*. Lund: Nordic Academic Press

- Ramadan, Tariq, 2004. *Islam, the West and Challenges of Modernity*. Leicester, Markfield: The Islamic Foundation
- Sharsten, Bahar, 2004. *Hedersmord!* Uppsats i socialt arbete, Malmö Högskola
- Soud, 2004. *Levande Bränd*. Avesta:STC
- Somers, Margaret, 1995a. *What's Political or Cultural about Political Culture and the Public Sphere?* Toward and Hi Soc. of concept formation. Sociological Theory vol.13, no 2, s.113-144
- Somers, Margaret, 1995b. *Narrating and naturalizing civil society and citizenship theory: the place of political culture and the public sphere*. Sociological theory vol.13, no.3, s.229-274
- Somers, Margaret, 1994. *The narrative construction of identity a relational and network approach*. Theory and Society, vol.23, s.605-649
- Stewart, Angus, 2001. *Theories of Power and Domination*. London:SAGE Publications Ltd
- Swanberg, Lena Katarina, 2002. *Hedersmordet på Pela – Lillasystern berättar*. Uddevalla: MediaPrint
- Tilly, Charles, 2002. *Stories, Identities, And Political Change*. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, INC.
- Taylor, Charles, 1994. *Det mångkulturella samhället och erkännandets politik*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos
- Van Houtum, Henk, 2000. "An Overview of European Geographical Research on Borders Regions" .Journal of Borderlands Studies, vol 15, no.1 pp.57-83.
- Wikan, Unni, 2004. *En fråga om heder*. Ordfront
- Wren, Karin, 2001. *Cultural racism: something rotten in the state of Denmark*. Social and Cultural Geography, vol.2, no.2, s141-162
- Young, Iris Marion, 2002. *Inclusion and Democracy*. Oxford:Oxford University Press